

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravništvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Sanje in dejstva.

1. Glavni vzroki vojne. V nemških listih, tudi v strogokatoliških nemških listih, se navajajo kot glavni vzroki sedanje vojne ti-le:

1. Velikosrbsko gibanje, ki je navduševalo zlasti mladino in slikalo Avstrijo kot sovražnico Srbstva ter poizkušalo odstraniti glavno oviro svojega razvijanja. 2. Vseslovansko gibanje, ki je hotelo ustanoviti neizmerno veliko slovansko svetovno državo, seveda pod nagajko ruskega carja. Neštevilnokrat se je v vseslovanskih časnikih čital nauk: Slovanom pristoja gospodstvo v Evropi. Taka vseslovanska država se pa more ustanoviti le na razvalinah Avstrije. Slovanski narodi se morajo oprostiti iz okov Avstrije. Še celo na avstrijskih tleh so začeli izhajati rusoljubni listi, ki so nosili to misel daleč na okoli in množicam vzbujali sanje o slovanskem gospodstvu v Evropi. V Rusiji se je delala za to leta in leta velika propaganda. Naj omenimo le ruski list „Novoje Vremja“. Zato so ti vseslovanski časniki krivi vojne. 3. Francoska maščevalnost. Ponosno francosko ljudstvo nikakor ne more pozabiti leta 1870. Po časopisih se vedno vzbuja maščevalnost v mladem naraščaju. Želja po maščevalnosti bi bila že zamrla, ako bi ne bilo časopisja, ki kuri dan za dnem. Zato je Francoska tako lahkomišelnost šla v vojno. 4. Angleška zavist. Vsaka pridobitev Nemčije vodi Angleško do zavisti. Če se v Nemčiji nova bojna lajda pahne v valove, če se Nemcem odpre nova trgovska pokrajina, že zatrepeta ponosni Anglež, češ da ga bode Nemec nadkrilil. Zato se je rodila in je vedno bolj na dan stopala misel: Ugonobi naj se Nemčija, da ne bo ogrožena angleška svetovna moč! To je dalo povod vojni.

2. Cesar Viljem v Srbiji.

Iz Berlina se javlja: „Cesar Viljem je obiskal Srbijo. Pri pojedini v Nišu je bolgarski car Fer-

dinand napil nemškemu cesarju tako: Na ta dan pred 251. leti je postal Friderik I. nemški cesar in l. 1871. je bil v Versaillesu proglašen Viljem I. za nemškega cesarja. Sedaj je prišel vnuk Viljema I. v premagano Srbijo in v nekdanje rimsko mesto Niš, kjer je bil rojen cesar Konstantin Veliki. V svojem imenu in v imenu svojega naroda pozdravljam cesarja Viljema. Ta obisk je velikega pomena za bolgarski narod, ki hoče skupaj z nemškim narodom izvojevati svoja prava. Nemška vojska se je borila skupno z bolgarsko vojsko in svet se je prepričal o nepremagljivosti nemške sile. Dvigam čašo na zdravje nemškega cesarja z željo, da naj novo leto prinese mir, ki bo obema narodoma zagotovil srečno bodočnost. Ako se bo treba še nadalje boriti, bode bolgarska vojska gotovo izpolnila svojo zavezniško dolžnost. Ave Imperator caesar et rex, victor et gloriose. Ex Nissa antiqua omnes Orientis populi te salutant redemptorem, ferrentem oppressis prosperitatem atque salutem! (Pozdravljen bodi Imperator, cesar in kralj, zmagovalc in slavni! Iz stare Nise te vsi narodi vzhoda pozdravljajo odrešenika, prinašajočega stiskanim srečo in blagor.)

Cesar Viljem je odgovoril, da danes vdrugič slavi znameniti dan nemške zgodovine na bojnem polju in da je Ferdinandov govor dokazal, kako sta oba enih misli. Na desnici cesarju je sedel kralj Ferdinand, na levi bolgarski ministrski predsednik Radoslavov, nasproti pa makedonski general Teodorov, s katerim se je Viljem najbolj goreče razgovarjal.

Dejstvo so.

Cesar Viljem je obiskal, vrnivši se iz Niša, tudi Belgrad. Nemški časnikarji so izlili tem povodom svoja čuvstva v vznesenih besedah. „Grazer Volksblatt“ je prinesel uvodni članek, v katerem pravi med drugim: „Z visoko štrleče skale

belgrajske trdnjave si je dne 20. januarja nemški cesar ogledal bojne poljane ob Donavi in Savi. Zimskojasno sinje nebo je pozdravljalo Hohenzollerca v nekdanji srbski prestolnici. Avstro-ogrška častna straža stoji pred kolodvorom in salutira ob zvokih fanfar, topovi pošiljajo z bobnenja vajenih višin častni pozdrav. Cesar se pelje najprej k železniškemu mostu in si natanko ogleda mogočno stavbo. Potem se odpelje mimo konaka v Kalimegdan (trdnjavo). Odkar je Barbarossa na pohodu v Sveto deželo s svojimi stotisoč vitezi tu imel parado, ni stal še noben nemški cesar na belgrajski trdnjavi. Visoko gori nad iztokom Save v Donavo razlaga častnik generalnega štaba vrhovnemu gospodu prehod čez Donavo in Savo . . . Spodaj se svetlikajo valovi mogočne reke, ki prihaja iz nemške zemlje in nosi s svojimi vodami naše bratske želje in naša dobra na daljne vzhodne obale . . . Sredi teh naših čutil stoji podoba našega cesarja, našega preslavnega voditelja in očetovskega vladarja. On poslušaj pesem svojih sinov, mi vidimo, da se leskečejo njegove oči, mi rastemo v srečnem čuvstvu našega narodnega bitja in naše bodočnosti . . . Poleg nas na pečini balkanskega pogorja drzno proti zapadu porinjeno pa stoji razstreljeno in razbito poslopje srbskega generalnega štaba.

Cesar je razdelil potem med svoje vojake veliko odlikovanj železnega križa.

V ogrskih vaseh so vihrale zastave in so zvonili zvonovi.“

Črna Gora.

Dne 23. januarja zvečer so naši zasedli Skader. Nekaj tisoč Srbov, ki so tvorili posadko trdnjave, se je brez boja umaknilo proti jugu. Naše čete so vkorakale še isti dan v Črni Gori v Nikšić, Danilovgrad in Podgorico. Razorožitev dežele se je izvedla brez upora. Črnogorski oddelki na nekaterih krajih niso čakali naših vojakov, marveč so odložili orožje že prej in se vrnili na svoj dom. Na drugih krajih se jim je pa

PODLISTEK.

TONEJ SELJAN:

(Dalje.)

V vihrah in zablodah.

Kot divji je planil mladenič pokonci, oblekel obleko je viteško si, dragoceno: nadel si je šlem in blesteči oklep, opasal si meč je z leskečim ročajem in sklical je hlapce do duše udane mu. Zajahal je konja in zdrvil v poljano — na delo ne viteško, ah da usodno — in utolažit si bolno srce.

Drvili so konji, lepi, skokonogi, drvili čez ravno polje. Pred hlapci pa jahal je vitez brez misli, gorela mu glava; gorelo ozračje, in zemlja kot ogenj; vse vnela je strast. Le dalje, le dalje! Na poboj brezupni! Osveto, osveto! Če ne, pa propast!

Kako da sem vendar od celega stvarstva tak daleč odločen? Zakaj si naložil mi Stvarnik Vsevečni vso težo spoznanja, ah samo spoznanja, vso grenko to težo? Zakaj si pokazal osnutek začetni

mi Svojih namenov? Moči pa zadostne, vse to prenesti, pa nisi mi dal! Kako bom obstal? Prešibka posoda za Tvoje sem sklepe in Tvojim namenom bil preje zavora kot služabnik Tvoj. Kot Mojzes te prosil, kot Peter apostelj, tako sem te prosil: Odstopi od mene! Zaman vse zaman — Še enkrat Te prosim: Oprosti in vzemi od mene Tvoj plašč! Za me je pretežek. Ko si me skušal z muko ljubavi, se nisem zavedel; ko vžival sem pelin, stresel se nisem, a zdaj mi nalagaš pretežo. Zaupati v Milost še Tvojo neskončno. — Ko sem te zavrzel . . . Kloniti se Tebi — navajen upora, — ko sem se upiral, kot slep in kot gluhi? . . . Poseči po roki — navajen odbiti! . . . Le pusti! Zavrzi nespametno dušo!

Še ti prekolni jo! — A vendar, a vendar: Ti oče si moj! . . .

Tako je on molil in — sklonil je glavo.

In spet so priplavali dnevi pretekli: na tihem vrstila se četa neredna. In misli so čakale in so sodile, zdaj kazale so, potem spet pritrdile, kot trezni sodniki, nepodkupljivi.

In videl uboj je in videl zvestobo; obsodil zver divjo, ah — sodil je sebe. Sramota vsakomur, kdor vara zvestobo! V sramoti utone naj. Smrti ni vreden; v obupu bolestno sam sebi zaklical. — In ako moči bi ne bil si prinesel iz zemlje zelene, saj ne bi prestal . . . A kakor še cvetka sahneča ne more v trenutku vsahneti; in kakor obstreljena ptica ne more v trenutku umreti, tako bilo njemu. Tako on počasi sahnal je, tako je on tiho umiral; počasi so pokale silne vezi, ki so ga vezale na zemsko življenje; počasi hladila se vroča je kri, le zdaj še in zdaj je vzklopela. Narava človeška je silna, ne pade pod prvim zamahom.

In stal je na strani in gledal vse to je, kakor da se njega ne tiče ni malo; Le zdaj še in zdaj se je čudno oživil, hlastal je z rokami, kot dase potaplja

nalogo. In streljanje je nehalo. Na nebu sem opazil strašno luč italijanskega žarometja, ali skrila sva se v oblake in tam je naju obsvetljeval mesec. Letela sva dalje in izginila v daljavi...

Rusko bojišče.

Rusi še vedno poizkušajo prodreti proti rnovicam. Pritegnili so velike nove oddelke vojaštva in uporabljajo tehnične pripomočke, ki se dosedaj še niso nikjer rabili. Posebno močno je rusko topništvo. Najhujše napade delajo Rusi na armado Pflanzler Baltina. Tu imajo Rusi včasih silno velike izgube. Jako hude izgube so imeli Rusi dne 19. januarja pri Toporovcu in Bojanu, kar jih je prisililo, da so morali drugi dan z bojem prijenjati. Bili so potem na vseh delih severovzhodne bojne črte le nekaj časa boji s topovi.

Tudi 21. januarja so bili na severozapadni fronti boji s topovi. Pri Berestjanih v Voliniji so naše čete odbile ruske poizvedovalne oddelke. Severno od Bojana ob Prutu so naši z mino razstrelili neki ruski jarek. Med tristo možmi se jih je le nekaj rešilo. Ponoči so ravno tam naši pregnali Ruse iz neke utrdbe. Pri Ušječku Rusi dlje časa napadajo neko našo utrdbo pri mostu. Skoro vsaki dan se vrše boji v bližini, a naši branilci vzdrže vse naskoke.

Južno od Dubna so Rusi dne 23. januarja zjutraj po močni topniški pripravi napadli naše postojanke, pa so bili odbiti s težkimi izgubami. S kako silo Rusi delujejo, se vidi iz tega, da so dne 14. januarja ogrske čete na štiri kilometre dolgi fronti morale odbiti 40 ruskih napadov.

Dne 24. januarja so Avstrijci imeli mir. Nemško topništvo je pa zažgalo neki ruski železniški vlak severno od Minska.

Razni deli naše severovzhodne bojne črte so se nahajali dne 24. januarja pod ognjem ruskih topov. Na mnogih krajih so imeli Rusi zelo živahno poizvedovanje. Nemci so pa odbili tu in tam lahke ruske napade.

Carja pričakujejo v Kišenevu, kjer se vrše velike vojaške priprave. Tja so odpotovali člani ruskega poslaništva iz Bukarešta. Na besarabski meji Rusi zbirajo velika ojačenja. Na bojišče so došli člani dume, ki navdušujejo vojake.

Nemčija v bojih na zapadu.

Zahodno od Yperna so Nemci z mino porušili sovražni jarek v širini 70 m. Sovražnik je brezuspešno obstreljeval nemške postojanke med Mozo in v Vogezih kakor tudi posamezne kraje za fronto. Dne 22. januarja so se nemške čete polastile severno od Arrasa sprednjih francoskih postojank; razstrelile so s podkopi jarek v širini 250 metrov in vjele 71 Francozov. Kos sovražnega jarka so po kratkem boju z ročnimi granatami zasedle tudi v Argonih. Bombe so metali na vojaške naprave vzhodno od Belforta.

Nemško topništvo je 24. januarja krepko obstreljevalo sovražne postojanke na Flanderskem. V Neuportu je topništvo podrlo stolno cerkev. Pri Neuville so bili razdrti sprednji francoski jarki z minami. Sovražni protinapadi so se izjavili. — Nemško zračno brodogradništvo je napadlo vojaške zgradbe pri Nancyu. Francozi trdijo, da so letalci metali tja bombe brez uspeha.

Dne 23. januarja zjutraj je neko nemško pomorsko letalo metalo bombe na kolodvor, vojašnice in pristaniške zgradbe v Doveru. Isti dan popoldne sta pa dve nemški povodni letali metali bombe na Hougham pri Doveru. Nastali so požari.

Turško-rusko bojišče.

Turki se umikajo na Kavkazu pred Rusi. Kozaki jih podijo nazaj in ruska artiljerija je že začela obstreljevati utrdbe Erzeruma.

POLITIČNI PREGLED.

Kaj bo s Srbijo?

Srbijo si bodo razdelili zmagovalci kakor nekdanje Poljsko. Govori se, da en kos stare Srbije utegne dobiti črnogorski prestolonaslednik Danilo, ki ima za soprogo Nemko Juto rojeno vojvodinjo Meklenburško. Danilo in soproga sta že pred šestimi meseci zapustila Črno Goro in sta se zdaj baje vrnila. Princ Mirko in njegova soproga sta slovanskega mišljenja in tedaj Nemcem neljuba. Nedavno je bil Mirko s soprogo kot gost pri

svoji sestri, italijanski kraljici Heleni. Kralj Peter bo, kakor se kaže, težko še kdaj videl srbski prestol. Nekaj ostankov srbske vojske so angleške ladje iz Albanije prepeljale na otok Krf, kamor je odpotoval tudi srbski generalni štab.

Bolgarija in Romunija.

Bolgarski veliki knez Boris je igral zadnje dni svojo posebno vlogo. Tisti čas, ko je njegov oče slavil v Nišu nemškega cesarja, je šel v Bukarešt in je tam delal prijazne obiske pri ruskem poslaniku. Romunski kralj pa Borisa ni hotel vsprejeti, marveč je rajši šel na lov in tako Boris ni imel uspeha. Rusi so deželo ob Romuniji proglasili kot vojno ozemlje. Nedavno je bil v Bukareštu precej močan spopad med policaji in vojaki. Šestnajst policajev je bilo ranjenih.

Bolgarija.

Bolgari se še oborožujejo. Od zaveznic dobivajo velike množine težkega topništva in drugega vojnega materijala. Tako podporo dobiva tudi Turčija. V bolgarskih pristaniščih se dela neprestano in tja dohajajo avstrijske in nemške čete. Strategične železnice se grade iz Ruščuka čez Nikopolsk v Vidin in iz Tekle v Kladovo. Te železnice bodo v kratkem gotove. — Mesto Bitolj zapuščajo Bolgari in nadomeščajo jih nemški vojaki. V Bitolju se nahaja baje že 50.000 nemških vojakov.

Romunija.

Bivši romunski ministrski predsednik Peter Carp, s katerim kralj rad hodi na lov, je prišel na Dunaj. Iz tega se vidi, da kralj trdno drži z Avstrijo. Filipescu pa dela proti. Nameravata se združiti v Romuniji obe opozicijski stranki pod predsedstvom princa Cantacuzene.

Albanija.

Avstrija je bila pred vojno že pripravljena odstopiti del Albanije Italiji. Dele Albanije je Italija že zasedla in Valono utrdila. V zvezi z Esad pašo je delala na to, da je knez Wied moral oditi. V albanskih mestih so se množile italijanske šole, bolnišnice in sirotišnice in došlo je tja iz Italije tudi veliko trgovcev. Sedaj je temu konec. Italijanske čete odhajajo, Avstrijci in Bolgari zasedajo deželo. Skader je naš, Drač in Valono hočejo imeti Bolgari. Položaj v Italiji postaja kritičen, kar ugašajo velike nade.

Grčija.

Kralj Konstantin zelo vztrajno brani grško nevtralnost. Angleži pa na vso moč delajo, da bi Grčijo potegnili na svojo stran.

Venizelos, ki biva v Solunu, je obtožen zaradi veleizdaje. V malo dneh se bo odločilo, če bo kralj Konstantin ostal gospodar položaja, ali bo moral oditi. Bolgari so obljubili Grški del južne Makedonije, če se ne bo udala pritisku Angleške.

Portugalska.

Angleži silijo Portugalsko, da naj napove Nemčiji vojno in se polasti velikih nemških parnikov, ki stoje v portugalskih pristaniščih.

Angleška.

V poslanski zbornici se je sprejela predloga za vojaško službeno dolžnost s 338. glasovi proti 36. glasovom.

Angleška blokada. Angleži so postrili blokado proti Nemčiji in Avstriji. Hočejo pa s tem preprečiti tudi uvoz blaga v nevtralne države, ker menijo, da iz teh dobivata Nemčija in Avstrija oporo.

Kitajska.

Dne 9. februvarja bo Juanšikaj kronan za kitajskega cesarja. Nekaj držav, med njimi tudi Avstrija, ga je že priznalo za cesarja, Japonska in četverosporazum se pa še pomišljajo.

Japonska.

Kitajska vlada je Japonski uradno naznanila, da je preložena ustanovitev monarhije. V Tokiu se pogaja ruski veliki knez Mihajlovič z japonskimi ministri glede tega, da bi se Japonska udeležila evropske vojne.

Dalmatinci pred cesarjem. Deputacija dalmatinskih občin pojde na Dunaj poklonit se svojemu kralju. Med odposlanci so prišli na Dunaj državni in deželni poslanci ter zastopniki duhovščine in občin. Na Dunaju so sestavili na cesarja udanostno adresno, v kateri so se sklice-

vali na hrabrost Dalmatincev na bojiščih, kar priča zvestobo do cesarja. Poudarili so v adresi, da Dalmatinci odločno nasprotujejo željam Italije po vzhodni obali Adrije, ker morejo najti le v zvezi Dalmacije z Avstrijo zagotovilo svojega narodnega, kulturnega in gospodarskega razvoja.

Nov minister za Hrvaško. Cesar je odslovil grofa Pejacsevicha, ki je bil pred vojno odpotoval v francoske toplice in so ga tam internirali, kot ministra za Hrvaško, Slavonijo in Dalmacijo, in je na njegovo mesto imenoval Emeriha pl. Hideghetyja.

Kdo je vzel Lovčen? Slavi se več junakov, da so vzeli Lovčen. Zgornje-Avstrijci pripisujejo to čast Trollmannu, drugi pa Štefanu pl. Sarkotiču. Iz Cetinja se poroča, da sta osvojila vrh Lovčena 26. karlovški bataljon in 37. črnovojniški dalmatinski bataljon, katera so podpirali bosensko-hercegovinski lovci.

Laške torpedovke pred Trstom. Pred kratkim je pristaniška straža zapazila, da se laške torpedovke hočejo približati pristanišču v Trstu. Obrežne baterije so začele delovati in kmalu so bile sovražne ladje odgnane.

Očiščenje Rusije. Ruski notranji minister je ustanovil posebno komisijo, ki ima nalogo, da zbere vsa neruska, posebno pa nemška krajevna imena. Dotični kraji dobijo ruska imena.

Zjedinjena Poljska. V poljskem državno-zborskem klubu so se združile vse poljske stranke, razen skupine poljske ljudske stranke, katero vodi Stapinski. Pogajanja za združitev se ugodno vrše tudi s tem poslancem. Socijalni demokrati so že prej vstopili v skupno poljsko stranko.

Nemški cesar Viljem popotuje ob Donavi. Iz Belgrada je šel v Staro Pazovo, potem v Barias, kjer sta ga pozdravila temešvarski vojni poveljnik in veliki župan. Nato se je peljal na parniku do Oršove, kjer so mu godli nemško himno, in z avtomobilom se je vrnil v Barias.

Bolgarskega kralja Ferdinanda je tudi avstrijski cesar imenoval za vojnega maršala. Ferdinand se je v laskavih besedah zahvalil za to izredno odlikovanje.

Izvoz živine iz Romunije. Romunska vlada je dovolila, da se sme izvažati goveja živina in konji v Avstrijo in Nemčijo.

Zaprti konzuli. Ker so Bolgari in Turki zaprti nekaj oseb angleških in francoskih konzulatov, so na posredovanje ameriške vlade v Solunu prijeli konzuli Nemčije, Avstrije, Turčije in Bolgarije bili izpuščeni na svobodo.

Bolgarščina napreduje. Dunajčani so se pričeli učiti bolgarščine. Na stolici orientalskih jezikov se otvorijo bolgarski tečajji, na katerih ne bo treba plačevati nobene učnine.

Italija. Tudi v Italiji imajo prebiranja vojakov, in sicer so sedaj na vrsti letniki 1886 do 1891. — Cene premoga v Italiji. Italijani dobivajo premog iz Angleške, pa ga drago plačujejo. Tona (1000 kg) premoga je stala v Italiji v mirnih časih 42 lir, sedaj pa stane 205 lir.

V nemški Vzhodni Afriki so nemške čete imele uspeh. Premagale so Angleže in zasedle lep kos dežele. Pomagali so Nemcem Zamorci.

Socijalna demokracija v Nemčiji. Vedno bolj leze na dvoje stranka socijalnih demokratov v Nemčiji. Berlinsko glasilo „Vorwärts“ je zavrgla večina stranke. Poslanca Liebknechta je stranka izključila. Tudi v državni zbornici je med njimi razkol. — Avstrijski socijalni demokrati so radi tega v veliki zadregi, ker ne vedo, s katero stranko bi potegnili. — Italijanski socijalni demokrati so pa sploh nasprotniki vojne.

NOVIČAR.

Vpoklicanje črnovojnikov do 55. leta. Vojskovanje zahteva, da so vpoklicani črnovojniki do 55. leta. Tisti, ki so stari nad petdeset let, bodo pritegnjeni službovanju le v avstrijskih deželah, zadaj za ozemljem armad, ki so na bojišču, in sicer nepretrgoma največ le šest tednov. Po eno ali dvamesečnem odmoru se pa iste osebe smejo zopet pritegniti v službo.

II. dobrodelni koncert, ki ga priredi v sredo dne 2. februvarja t. l. g. c. kr. okr. sodnik Dev v „Ljudskem domu“ v Kranju ima zanimiv vzpored. Steber sporeda je nastop g. Josipa Rijavca, junaškega tenorista, s svežim in mlodonečim glasom, ki se je po dovršenih študijah na dunajskem konservatoriju podal v svojo rojstno

orožje vzelo in so Črnogorci rajše šli v vojno vjetništvo. Prebivalstvo je sprejelo naše čete povsod prijazno. Izgredi so se pripečili le v Podgorici, ki so pa tudi tu takoj prenehali, ko je prišel prvi avstrijski oddelek.

Skader je glavno mesto Albanije, šteje 40 tisoč prebivalcev, med katerimi sta dve tretjini mohamedanski in jedna tretjina katoliška. Pred tremi leti so Črnogorci po dolgem obleganju s pomočjo Essad paše Skader vzeli, po sklenjenem miru so ga pa morali odstopiti novoustanovljeni kneževini Albaniji. Podgorica je največje mesto Črne Gore, leži pri vходу v dolino Zete, ima na vse strani dobre ceste in šteje 10 tisoč prebivalcev. — Nikšić je bil v turških časih zelo utrjen in je tudi še dandanes trdnjava ter šteje 5 tisoč prebivalcev.

Princ Mirko s tremi člani vlade je baje ostal v Črni Gori. Kralj Nikita se je s svojo vlado preseil v Lyon na Francosko. Med potjo se je oglasil v Rimu, kjer se je menil z francoskim, ruskim in srbskim poslanikom. Kralja Nikito spremlja 30 častnikov in 50 vojakov, oblečen je v narodno nošo. Italijanski kralj jih je sprejel na kolodvoru v Rimu in jih peljal v „Villa Savoya“. Potem se je prijazno od njih poslovil in je določil Nikiti dva italijanska dvorna uradnika, da sta ga spremlja v Lyon.

Novi ruski poslanik za Cetinje je dobil brzovjavni ukaz, da naj ostane v Italiji.

Črnogorci so začeli izročevati Avstriji tudi avstrijske vjetnike.

Bar in Ulčinj sta važni luki in opiraljšči za podmorske čolne. V Baru je italijansko paroplovno društvo. Ulčinj je pa l. 1878 Turčija odstopila Črni Gori. Obe mesti so zasedli naši.

Avstrijske čete so začele prodirati v notranjost dežele. Črnogorski vojaki morajo, kjerkoli pridejo skupaj z našimi oddelki, odložiti orožje. Ako to store brez odpora, se lahko vrnejo v domači kraj na svoje delo, seveda ostanejo pod primernim nadzorstvom. Kdor se upira, se mu orožje siloma vzame in pride v vojno vjetništvo. Na severovzhodni bojni črti se je zadnje dni udalo tudi 1500 Srbov. Naše čete so zasedle jadranski pristanišči Bar in Ulčinj.

Dne 19. januarja se je pripeljala črnogorska kraljica Milena s hčerama Ksenijo in Vero v Rim. Na kolodvoru sta jih pozdravila italijanski kralj in kraljica. Kralj je ostal v salonskem vozu pol ure, kraljica pa s svojima hčerama celo noč. Drugo jutro so Črnogorke še jedenkrat pozdravili italijanski kralj in kraljica z otroci in nato so se odpeljale v Lyon, ne da bi bile stopile v mesto. Kraljica Helena jih je nekaj časa spremlila, potem se je pa vrnila v Rim.

Angleški listi pišejo: Kapitulacija kralja Nikolaja ni sicer nesreča, ki bi se ne mogla popraviti, pač pa svarilo, katerega naj četverospozum ne prezre. Dobiti se more vojna le tedaj, če se bo nastopalo z večjo delavnostjo in pre-

vidnostjo. — Na carjev ukaz je Rusija ustavila Črni Gori letno podporo, katero je zadnji čas dajala v povečani meri. — V Grahovu je črnogorski kralj Nikita izročil svoj meč avstrijskemu generalu Köveszu. Črnogorska generala Vihtović in Valutović se pa nista hotela udati in sta ušla k srbski armadi.

V Skadru so naši zaplenili 12 topov, 500 pušk in dve strojni puški.

Poroča se, da Rusija silno pritiska na črnogorskega kralja, da bi umaknil svojo besedo, dano Avstriji. Zagrozila je baje Rusija, da bo dala zapreti vse ondi bivajoče Črnogorce in da bo razpustila pomožno društvo za Črno Goro. Dve hčeri črnogorskega kralja, ki sta poročeni z dvema ruskima velikima knezoma, sta sporočili svoji sestri, italijanski kraljici, da je njun položaj, odkar je Črna Gora položila svoje orožje, na ruskem dvoru postal nevzdržljiv. Ko je italijanski kralj to povedal Nikiti, se je slednji baje jokal. Nikita je došel s kraljevičem Danilom, s princem Petrom, princezino Milico in s spremstvom dne 24. januarja v Lyon.

V avstrijskih rokah se nahaja sedaj vsa Črna Gora in tisti del Albanije, ki so ga bili Črnogorci zasedli med vojno.

Izmišljotine.

Črnogorski glavni konzulat v Parizu je razposlal dne 21. januarja to-le sporočilo: „Lazar Mijušković, ministrski predsednik in zunanji minister v Črni Gori, je na potu v Francijo dospel včeraj zvečer v spremstvu kraljice Milene in njenih hčera v Brindisi. Od tam je brzovjavil poslaniku v Pariz, da sta kralj in njegova vlada vse avstrijske pogoje predaje energično odklonila in da bode Črna Gora nadaljevala vojno do skrajnosti. Kralj je ostal s svojima sinovoma v sredi svojih čet, da organizirajo zadnji odpor in da s tem olajša umikanje svoje hrabre armade. Izraža upanje, da mu bodo zavezniki dejansko pomagali pri umikanju in izpraznitvi Črne Gore, kakor so to storili pri srbski armadi.“ — Nezadovoljnjem, ki se hočejo dalje boriti, poveljuje general Martinović.

Balkansko bojišče.

Neko francosko zračno brodoge je prišlo s 45. letali dne 23. januarja zjutraj z grških tal nad Bitolj in je metalo bombe. Povzročilo je veliko škode na kolodvoru, v vojašnicah in v zalogah streliva. Ubitih in ranjenih je bilo več prebivalcev.

Avstrijske in bolgarske čete so vzele Berat v Albaniji, ki leži 50 km severovzhodno od Valone in šteje 1200 prebivalcev. Avstrijske čete so šle proti Draču, kjer zbira svoje čete Esad paša.

Italijansko bojišče.

Dne 20. januarja so Italijani dve uri obstreljevali z bobnečim ognjem naše postojanke na

vrhu in na pobočjih hriba Col di Lana. Italijanski kralj je zopet prišel na bojno črto.

Dne 21. januarja je bilo delovanje italijanske artiljerije na mnogih krajih primorske in dolomitske fronte zopet hujše. Rivo so obstreljevali Italijani s težkimi topovi.

Dne 22. januarja so bili topniški boji ob toiminskem mostišču, v zahodnem odseku karnijskega pobočja in na posameznih delih tirolske bojne črte. Na strmini Rombona pri Bovcu je bil odbit slabejši sovražni napad.

Naše pomorsko letalo „L 59“, kateremu se se je poškodoval motor in se je moralo spustiti na morje, so Italijani vjeli.

Italijani še niso prenehali z napadi na Gorico. Dne 21. januarja popoldne so Italijani zopet pričeli metati na mesto granate. Štirje šrapneli težkega kalibra so naenkrat prileteli proti Gradu. En drobec šrapnela je priletel skozi okno gostilne pri „Kolesarju“ in razbil na mizi stoječo literko steklenico. Gospodje okoli mize sedeči so se ustrašili, zgodilo pa se jim ni nič hudega.

Avstrijski prestolonaslednik, ki je zadnji čas obiskal bojno črto ob Soči, je bil na raznih krajih od slovenskega ljudstva prijazno pozdravljen.

Dne 23. januarja so naši odbili poizvedovalne poizkuse Italijanov v odseku Lavarone. Odbit je bil tudi nov italijanski napad na strmini Rombona pri Bovcu.

Italijansko topništvo je streljalo dne 24. januarja v Judikariji in v dolini Sugani. Pri goriskem mostišču so bili ta dan zopet boji, namreč pri Oslavju. Na vsi primorski črti so Italijani s topovi zopet močnejše delovali.

Vožnja po zraku.

Neki častnik-letelec opisje svoj polet nad Verono. Pravi: Ulice v Trstu so bile popolnoma temne. Prišel sem iz kavarne, v kateri je svirala godba neko čustveno melodijo. Šofer me je čakal pred kavarno z avtomobilom in pohiteli smo proti vojaškemu hangarju (spravišče za letalne stroje). Že od daleč sem razločil velika krila svojega aeroplana. Eden mojih ga je opremil za pot. Najvestnejše je preiskaval vsak kotič in vsak vijak. Vojak mi je prinesel plašč, daljnogled in kompas. Zapalil sem smodko. Za nekoliko minut se dvignem v zrak.

Ali bo veterno? — vprašam svojega spremljevalca, na kar mi odgovori: Ne, gospod, vreme bo lepo. — Odpraviva se na pot. Motor je ropotal silno, kakor vedno. Vselej sem preklinjal ta nesrečni motor, ki me s svojim ropotom moti v mislih. Zaupam svojemu spremljevalcu in vdajam se lepoti prizorov tukaj zgoraj. Okoli nas je tema. Kolikor višje se dvigamo, tem bolj se mi dozdeva, da smo v strahoviti daljavi. Izenada sva došla v mokri oblak. Dal sem nalog, da se dvigneva, da prideva ven iz tega neugodnega oblaka. Zdelo se mi je, kakor da sem v velikem morju. Človek izgubi zavest, da leti, in se začne vdajati sanjavi predstavam, kakor v mrzlici. Pogledal sem na uro. Zdelo se mi je, da sva morala že dospeti na mesto, kamor sva namenjena. Ali si siguren, Fric, da nisva zašla na napačno pot? vprašam. Odgovor: povsem siguren. Začela sva se spuščati nižje nad mesto. Gledal sem na daljnogled. Sprva se mi je zdelo, da gledam v neko veliko praznoto, ki je od naju silno oddaljena. Počasi sem začel opazovati obrise znanih mi krajev in kmalu sem zapazil tudi mesto. Bila je Verona. Spomnil sem se dogodbe, ki se je izvršila pred nekaj leti v Lvovu. Čakali smo Hallejevo zvezdo in gledali dol na Lvov. Sedaj se mi je zdel ta razgled povsem sličen. Cela vrsta svetilk, mesto je v vsej svoji lepoti ležalo pod menoj, stolpi so se nekako čudno razlikovali od hišnih streh. Nad mestom sem se nahajal s pomočjo ogromne električne svetilke.

Desno, na izhod, tam so arzenali in citadela tega mesta. Imel sem nalog, da bombardiram te točke. Videl sem, kako so ljudje nervozno histrojtvo hiteli po razsvetljenih ulicah. Z drhtečo roko sem vzel prvo bombo. Bil sem prepričan, da se nahajam prav nad onim delom, ki ga je treba bombardirati. In prva bomba je padla. V tem času sem začutil neki čudni ropot, kakor da bi kdo metal kamenčke na sod. Začeli so streljati, šrapneli so naju obletavali. Dvignila sva se, jaz sem venomer metal bombe. Pogledal sem doli: kakor da je izumrlo mesto. Na desno sem opazil dim in plamen. Vojaška poslopja so gorela. Bil sem zadovoljen, da sem izvršil svojo

Sicer pa mu bilo v resnici hudo je. Na prsi mu legala strašna je teža, in kakor bi kri se strdila po žilah, in kakor da glavo mu hoče raznesti, tako mu je bilo; izginjal je svet in minulost, sedanost, vse, vse — o j bilo mu hudo je.

Nenadoma vzdramil se, planil na konja, — tak zdelo se mu je v zmučeni glavi — in zdirjal je v pusto, brezkončno ravnino. In pustil je vjeti konju na voljo: Le dirjaj, le dirjaj, še danes, nocoj še! Meč držal v desnici, nagibal naprej se je konju na vrat, oči se mu bliskale, iskale predmeta so v dalji.

In vojska vršela ob njega straneh je, zvenčalo orožje, kopita teptala, vršelo, šumelo, sičalo, bobnelo. Ob njem sta jahala dva jezdeca bela, vodila povodce mu, nista ganila od njega se, skrbna, obzirna, tak' bela In eden govoril predrzno je misel, in drugi je mislil svarečo besedo, šumelo ob njem je, šumelo, vršelo; Kam jahamo? Kam gremo? Kam se drvimo? Kje cilj je?

Glej tisto oddaljeno piko! Kaj je to? Kaj tisto pomeni? Čemu tje? Samotno drevo je? Je skala? Je človek? Je morda Milena? Ah kam?

Hitimo, hitimo! Čemu? Mar tu naj stojimo? Naprej, le naprej! Prestrašno tlhropeš.

Jaz? Ti! Konj morda? Ah spremnika moja, kak bele so vama, bele in suhe in svetle roke! Kak gledata me in ah — kakšne oči! Milenine takšne bile so. — Ne glej me! Hitimo! Bežimo! Naprej, le naprej! In grom ta? Kaj ta pač pomeni? Od česa prihaja?

Mar svet se podira? Morda! In čemu tak šklepečeš?

Ti tudi! Ah res. Vsi, vse. Pa kam me le vodita? Dokler boš vzdržal, tak daleč te spremiva. Ne pešaj, hitimo, hitimo! Ne boj se!

* * * Zvonili zvonovi čez ravan jesensko, zvonili so tožno in vendar grozeče. In veter raznašal turobne glasove na daljne strani, med planinske lesove. In veter raznašal žareče ogorke in iskre pršeče v nebesni obok. Dim črni zakril je nebesne svetove v temnih slapovih je buhal v zrak, — in veter je lomil te črne slopove, stremeče nakvišku, razganjal jih v mrak. In spodaj pod nebom žarečim in spodaj pod dimom dušečim in spodaj pod divjim plamenom, pod kupom ogorkov krik krik je preglašal turoben, obupen.

(Konec.)

vas nad Gorico. Rojstvo hišo so mu laške bombe razdejale, pribežal je v Ljubljano, kjer je dobil skromno zavetišče. Pel bode naslovne arije iz najboljših oper. Gospica Dana Kobler je dokončala praški konservatorij, je še mlada umetnica z velikansko tehniko, ki nam bo proizvajala najtežje skladbe iz klavirske literature. Lepe skladbe se bodo tudi čule na goslih tuk. vojaškega zdravnik, ki pa noče biti imenovan. Kvartet profesorja Kozine je v zadnjem času dvakrat nastopil v Ljubljani s častnim uspehom. Umetniškega užitka se nam torej mnogo obeta in le želeli je, da bi bila z ozirom na trud prireditelja in z ozirom na blagi namen dvorana razprodana, kakor pri prvem koncertu. Polovica čistega dobička je namenjena goriškim beguncem, druga polovica zavodu za osiepele vojake, ki ga namerava deželni odbor zgraditi. Vabila in vstopnice se dobé v občinski pisarni in naj si jih vsak pravočasno omisli, da ne bo v zadnjem trenutku takšen naval, kakor zadnjič. Začetek je točno ob pol 5. uri popoldne.

Napad pod sv. Joštom. Dne 19. januarja se je Andrej Dolenc, doma iz Bukovšice, vračal domov iz Besnice pod Sv. Joštom. Ob desetih ponoči je nekdo iz grmovja nanj ustrelil in ga ranil na obeh nogah. Ranjeni se zdravi v deželni bolnici.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani. V torek 1. februarja t. l. bo koncertiral v veliki dvorani hotela „Union“ v Ljubljani slavnoznan mojster na goslih g. Zlatko Baloković iz Zagreba. Že 4. oktobra 1915 je dokazal Ljubljančanom, da zasluži svetovno slavo, ki so mu jo priznali že inozemski listi. Spremljal ga bo zopet pianist-umetnik g. prof. Krauth iz Zagreba.

Slovenci pomagajo Turkom. Na dardanelski fronti so slovenski topničarji, ki so poslali te dni pozdrav svojim rojakom na italijanski fronti. Med njimi je tudi Miha Ravnik z Bohinjske Bele.

Zaplomba premoženja. Sodišče v Splitu je na predlog državnega pravdnika sklenilo, da se zapleni vse premakljivo in nepremakljivo premoženje nekaterih Dalmatincev. Med njimi sta tudi dr. Dinko Trinajstić iz Pazina in dr. Gustav Gregorin iz Trsta.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl dne 24. januarja tukajšnji stavbeni podjetnik Josip Fuso. — Umrla je ondi tudi g. Götzl, vdova podobarskega mojstra in mati podobarja Aleksandra in Karola Götzl. Družina je iz Kranja.

Obrtna zadruga v Kranju priredi v torek dne 8. februarja t. l. ob 8. uri zjutraj v zadrugi pisarni preizkušnjo obrtnih vajencev in vajenk. Vajenci in vajenke, ki so učno dobo dopolnili, naj vložijo pismene prošnje najkasneje do 3. februarja na obrtno zadrugo v Kranju, ali pa se prosilci osebno zglase v zadrugi pisarni. K preizkušnji se lahko priglase vajenci, ki so uslužbeni pri mojstrih izven zadrugnega okoliša. Po odredbi visoke c. kr. deželne vlade v Ljubljani se pripuščajo k preizkušnji vajenci, rojeni leta 1896, 1897 in 1898, akoravno še niso dopolnili učno dobo, in so se učili v obrti nepretrgoma vsaj dve leti.

Razglasi.

Cena sena in slame. Vsled nove ministrske naredbe z dne 10. januarja 1916 je določena cena sena in slame na Nižje Avstrijskem mnogo višje, kakor na Kranjskem. Na Dunaju stane nestisnjeno seno 100 kg 22 K, stisnjeno pa 24 K in slama 19 K. Po deželi zunaj Dunaja je pa vse po 2 K ceneje. Za dovoz sena in slame na Dunaj se sme posebej računati po 3-50 K do 4-50 K, zunaj Dunaja pa po 1-50 do 2-50 za 100 kg.

Važen nasvet. Vsak dan prihajajo nove naredbe, ki se tičejo važnih vprašanj vojaške dolžnosti, prometa z različnimi pridelki in izdelki ter njih maksimalnih cen. Za te odredbe mora vsakdo vedeti, če naj se z njimi okoristi, oziroma če naj ne pride v neprilike ali celo v kazen. Priporočamo, da vse take naredbe, ki so važne za ljudi, ob sedanjem vojnem času izstrižejo iz listov ter naj jih županstva po vaseh na takih krajih in na tak način prilepijo, da jih more vsakdo brati.

Vojni invalidi, ki so že za nesposobne spoznani (superabitrirani), ki žele biti še naknadno oskrbovani ali izšolani, naj se oglasijo v 14 dneh po objavi tega poziva pri županstvu svojega bivališča ter tam naznanijo svoje ime, priimek,

vojaško saržo in svoje bivališče. Kdor pa hoče dobiti svojim željam primerno službo, naj se obrne neposredno na c. kr. deželno posredovalnico za delo vojnim invalidom, ki je na obrtni šoli v Ljubljani.

Klanje telet je vsled ministrske odredbe z dne 21. decembra 1915 zopet dovoljeno, in sicer brez tuuradnega dovoljenja za teleta v starosti do 6 mesecev, vendar le takih, ki so že dosegli zrelost. V ostalem ostanejo določbe min. naredb z dne 8. maja 1915 neizpremenjene.

Ajdove pleve ter seneni drobir bo nakupoval deželni odbor za izdelovanje močnih krmil, če mu bo mogoče v bližnji bodočnosti izvršiti svojo namero in ustanoviti tvornico za izdelovanje močnih krmil. Ponudbe, v katerih je navesti približno množino vsakovrstnih plev in senenega drobirja ter zahtevano ceno, je nemudoma poslati kranjskemu deželnemu odboru v Ljubljano. Oddano blago se bo lahko tudi zam menjalo za primerno množino močnih krmil.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 26. jan. Pooblaščenca črnogorske vlade so sinoči podpisali dogovore o položitvi orožja črnogorske armade. Razoroževanje se vrši brez težav in se je razširilo tudi v okrajih Kolasin in Andrijevice. Okoli Skadra gradé naši urno prometne zveze. — Ruski listi stočejo, ker je položila orožje Črna Gora, 500letna nepremagljiva trdnjava Slovanstva.

Dunaj, 26. jan. Naše čete so vzele pri Oslaviju del italijanskih postojank in vjele 1197 mož, med njimi 45 častnikov, in so zaplenile 2 strojni puški. Na več mestih ob Soči so postali boji hujši. Naši so odbili približevalne poizkuse Italijanov pri Podgori, Sv. Mihaelu in vzhodno od Tržiča. Naši letalci so metali bombe na italijanska bivališča v Borgi in Ali. — Italijanski kralj je zopet prišel na fronto.

Dunaj, 26. jan. Ruski letalci so brez uspeha metali bombe na Črnovice. Vnovič se zopet pripravljajo Rusi za veliko ofenzivo. Car je rekel, da se ne uda. Včeraj ni bilo bojev.

Dunaj, 27. jan. Na Ruskem bojišču nič novega. — Na italijanskem bojišču je tudi ponehalo bojevanje. Pri Oslavju so naši dobili še 50 italijanskih uskokov. — V Črni Gori in pri Skadru je vse mirno. Črnogorci radi odlagajo orožje in je upanje, da se kmalu prično mirovna pogajanja.

Rim, 26. jan. Vojni svet je sklenil, da se bo Italija v Albaniji branila le v Valoni.

Berlin, 26. jan. Francozi so poskušali nazaj dobiti jarke pri Neuville, a so bili vselej odbiti v ročnem metežu. V Argonih so Francozi razstrelili kos nemškega jarka.

Berlin, 26. jan. Anglija kupuje žito po nevtalnih državah, da bi ga malo dobili Avstrija in Nemčija. — Zadnji polet letalcev na Dover je bil uspešen. Ubityh je bilo veliko oseb in povzročene mnogo škode.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ po 2 vin. komad in „Izkaz za moko“ po 4 vin. v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju.

Vsem rodoljubom toplo priporočamo za sedanji čas primerno dr. J. Lovrenčičevo brošuro „**Oče naš!**“, ki je izšla te dni v naši tiskarni na korist goriškim beguncem. Cena 50 vinarjev.

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežna“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečobrezan 2-50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo **amerikanski umetni zobje** posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi **plombirajo zobje** vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju **O. Seydl, Ljubljana.** Stritarjeva ulica št. 7.

Ajdove pleve in deteljni prah

se dobi naprodaj v večji množini. Kdor kaj takega potrebuje, naj se oglasi p. d. pri Klobasarju o Šenčurju.

Nakupovalnica v vojne namene

zahtevanih **kovinskih predmetov** za **tržiški okraj**

je tvrdka „**MERKUR**“ (po poslovdji J. Pfeiferju) o Kranju.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„**Prvi gorenjski razpošiljalni**“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.